

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa prioritară 6: "Educație și competențe"

Cod apel: POCU/320/6/21 - „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității”

Titlul proiectului: „Inserția pe piața muncii - vectorul învățământului terțiar”

Cod SMIS 2014+: 121221

Beneficiar: Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava – lider de parteneriat

Parteneri: Universitatea din Pitești -P1, Universitatea de Vest din Timișoara -P2, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău -P3

„Inserția pe piața muncii – vectorul învățământului terțiar” finanțat prin Apelul nr. POCU/320/6/21 „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității”, cod SMIS 121221

Activitatea 4.1 Dezvoltarea și furnizarea programului transversal - oferte educaționale/ cursuri complementare aplicative

CONȘTIENTIZAREA DIMENSIUNII DE GEN ÎN EDUCAȚIE

Întocmit,

Coordonator tematică orizontală și secundară

Roxana Georgiana Holcă-Nistor

Februarie 2020

Suceava

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa prioritară 6: "Educație și competențe"

Cod apel: POCU/320/6/21/ - „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității”

Titlul proiectului: „Insertia pe piața muncii - vectorul învățământului terțiar”

Cod SMIS 2014+: 121221

Beneficiar: Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava – lider de parteneriat

Parteneri: Universitatea din Pitești -P1, Universitatea de Vest din Timișoara -P2, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău -P3

Provocările egalității de gen

Atât la școală, cât și pe stradă, și la nivelul comunității asistăm la inechități sau discriminări de gen. Acestea sunt consecințe ale unor stereotipuri preluate necritic și percepute ca fiind firești. De exemplu, ni se pare natural să vedem o femeie la o reclamă la șampon sau un bărbat pe un afiș despre mașini. Analizele de gen au ca scop identificarea și măsurarea reprezentării echitabile a femeilor și bărbaților. Un prim pas în evaluarea modului de prezentare a imaginii femeii și a celei a bărbatului în cadrul școlii constă într-o plimbare prin școală. Același lucru este valabil și pentru celelalte tipuri de instituții din cadrul comunității: spital, secție de poliție, magazine, bănci etc.

La nivelul comunității se fac eforturi de diminuare a inechității/ discriminării de gen, atât la nivel guvernamental, prin inițiative legislative, cât și la nivel neguvernamental, prin implementarea de programe care promovează și sprijină tratamentul echitabil pentru femei și bărbați. Eliminarea barierelor existente începe cu identificarea modelelor de acțiune a diferitelor grupe de persoane/ instituții și găsirea soluțiilor adecvate de înlocuire a acestora. Surse ale barierelor identificate pot fi: stereotipurile preluate din modelul tradițional familial, reprezentările femeii/ bărbatului promovate prin mesajele din mass-media, materialele educaționale care nu acordă atenție egală fetelor și băieților. Fetele și femeile întâlnesc mai multe obstacole decât bărbații în privința:

- accesului la educație;
- recunoașterii abilităților în sistemul de educație (de către profesori atunci când sunt elevi și de către superiorii ierarhici, atunci când devin profesori);
- găsirii unui loc de muncă.

Nu în ultimul rând, trebuie să fim atenți la propriile stereotipuri despre un grup sau altul. Educația ne oferă oportunitatea să învățăm despre egalitatea pentru fete și băieți, femei și bărbați. Educația non-discriminatorie face posibil foarte de timpuriu atacul asupra stereotipurilor

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa prioritară 6: "Educație și competențe"

Cod apel: POCU/320/6/21/ - „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității"

Titlul proiectului: „Insertia pe piața muncii - vectorul învățământului terțiar"

Cod SMIS 2014+: 121221

Beneficiar: Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava – lider de parteneriat

Parteneri: Universitatea din Pitești -P1, Universitatea de Vest din Timișoara -P2, Universitatea „Vasile Alecsandri" din Bacău -P3

tradiționale privind rolurile femeilor și bărbaților. Educația adecvată poate corecta multe stereotipuri care sprijină în prezent inegalitățile de gen. Abordarea non-sexistă a programelor educaționale presupune asigurarea corectitudinii și a echității tuturor elevilor referitor la gen și adoptarea cunoștințelor, respectului și aprecierea pentru contribuțiile istorice ale ambelor sexe în societate. Programele nonsexiste sunt cele care oferă oportunități educaționale egale fetelor și băieților și reflectă marea varietate de roluri deschise femeilor și bărbaților prin materialele de instruire. Obiectivul educației non-sexiste este să ajute toți elevii, indiferent de gen, să-și dezvolte potențialul pentru succesul academic, social și vocațional, și să-i ajute să depășească efectele negative ale sexismului.

Ce poate face educația pentru egalitatea de gen?

- conștientizarea importanței egalității de gen nu numai de către elevi, ci și de către profesori, administratori și părinți;
- folosirea unui limbaj non-discriminator în toate materialele educaționale;
- încurajarea învățării continue și facilitarea reluării studiilor pentru cei care le-au întrerupt;
- formarea profesorilor și a elevilor în studii de gen;
- implicarea comunității în politicile și inițiativele de facilitare a tratamentului echitabil de gen.

Discriminarea de gen în societatea românească

Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW), adoptată în 1979, a fost semnată de România în 1980 și ratificată în 1982, iar Convenția de la Istanbul (Convenția privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeii și a violenței domestice), adoptată în 2011 de Consiliul Europei, a fost semnată de România în 2014 și a intrat în vigoare în septembrie 2016. Declarația de la Beijing din 1995 și Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene din 2007 au fost și ele semnate de România încă de la adoptarea lor. România este

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

Universitatea de Vest
Timișoara

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa prioritară 6: "Educație și competențe"

Cod apel: POCU/320/6/21/ - „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității”

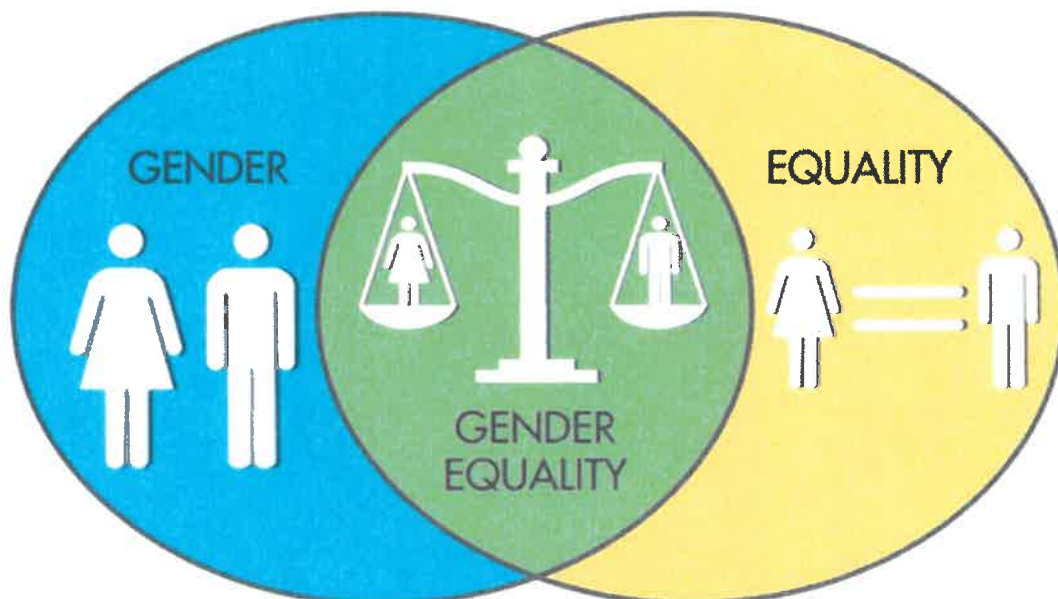
Titlul proiectului: „Inserția pe piața muncii - vectorul învățământului terțiar”

Cod SMIS 2014+: 121221

Beneficiar: Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava – lider de parteneriat

Parteneri: Universitatea din Pitești -P1, Universitatea de Vest din Timișoara -P2, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău -P3

semnatară, la fel ca majoritatea statelor din Uniunea Europeană, a tuturor tratatelor și directivelor ce cuprind aspecte legate de educație și egalitate de șanse.

Sursa: <https://saiia.org.za/research/gender-equality-a-cornerstone-for-a-green-economy/>

Legislația cu privire la egalitatea dintre femei și bărbați este vastă. Constituția României adoptată în noiembrie 1991 și modificată prin Legea nr. 429/2003 conține un articol referitor la egalitatea dintre cetățeni indiferent de sex, însă dreptul la educație nu face nicio referință la gen. Legea educației naționale nr. 1 din 5 ianuarie 2011 face referiri în mai multe articole la interzicerea discriminării în învățământul superior pe criterii de sex, la echitate și etică academică. Legea nr. 229/2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați garantează egalitatea de șanse și tratament între aceștia, eliminarea tuturor formelor de discriminare și luarea de măsuri pentru promovarea egalității de șanse. Capitolul trei din această lege interzice discriminarea „bazată pe criteriul de sex în ceea ce privește accesul femeilor și bărbaților la toate nivelurile de instruire și de formare

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa prioritară 6: "Educație și competențe"

Cod apel: POCU/320/6/21/ - „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității”

Titlul proiectului: „Insertia pe piața muncii - vectorul învățământului terțiar”

Cod SMIS 2014+: 121221

Beneficiar: Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava – lider de parteneriat

Parteneri: Universitatea din Pitești -P1, Universitatea de Vest din Timișoara -P2, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău -P3

profesională” și enunță obligativitatea includerii în programele de educație națională a temelor și activităților referitoare la egalitatea de șanse. Ministerul Educației Naționale asigură, conform acestei legi, „instruirea, pregătirea și informarea corespunzătoare a cadrelor didactice, la toate formele de învățământ, public și privat, pe tema egalității de șanse pentru femei și bărbați”. Mai mult, Ministerul promovează [...] recomandări privind realizarea cursurilor universitare, instrumente de evaluare a manualelor școlare, programe școlare, ghiduri pentru aplicarea programelor școlare care să excludă aspectele de discriminare între sexe, precum și modelele și stereotipurile comportamentale negative în ceea ce privește rolul femeilor și al bărbaților în viața publică și familială.”

Actorii reprezentanți ai statului, care trebuie să pună în aplicare politicile publice relevante cu privire la egalitatea de gen și educație, sunt mulți: Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între femei și bărbați (ANES) coordonată de Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Comisia Națională în domeniul Egalității de Șanse între femei și bărbați (CONES) coordonată de ANES, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), Comisiile pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați, din Camera Deputaților și Senat, coordonate de Parlament, Consiliile Județene și cel al Municipiului București în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați (COJES) și nu numai.

Societatea civilă este și ea reprezentată de mai multe rețele și coaliții care înglobează dimensiunile de educație și egalitate de șanse; dăm numai câteva exemple: Coaliția anti-discriminare, Coaliția pentru egalitate de gen, Rețeaua pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor (VIF) etc.

Discriminarea de gen în educație

După cum putem observa, atât autoritățile statului, cât și organizațiile neguvernamentale împart aceleași obiective. Ambele își doresc să facă din egalitatea de gen o

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa prioritară 6: "Educație și competențe"

Cod apel: POCU/320/6/21/ - „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității”

Titlul proiectului: „Insertia pe piața muncii - vectorul învățământului terțiar”

Cod SMIS 2014+: 121221

Beneficiar: Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava – lider de parteneriat

Parteneri: Universitatea din Pitești -P1, Universitatea de Vest din Timișoara -P2, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău -P3

prioritate națională, dar, cel puțin din partea societății civile, scepticismul este mare. Multe dintre organizațiile care studiază problema egalității de gen vorbesc de educație în primul rând. Astfel, se dorește obținerea de fonduri pentru introducerea perspectivei de gen în educație și eliminarea problemelor care periclitează accesul la aceasta. Se propune formarea personalului didactic și a instituțiilor responsabile de învățământ (inspectorate școlare etc.), dar și formarea de experți din rândul societății civile care să ajute la învățarea și promovarea egalității de gen. Este recomandată publicarea de manuale care să atingă teme esențiale precum combaterea discriminărilor și stereotipurilor de gen, dar și lupta împotriva violenței care este tot un rezultat al lipsei de educație cu privire la egalitate și respectarea drepturilor omului. Sursele publicate online ar deschide accesul la educație părinților elevilor sau altor interesați.

Este necesară și organizarea de dezbateri, ateliere, expoziții și alte acțiuni prin care atât instituțiile publice de învățământ cât și organizațiile neguvernamentale să poată promova împreună, prin metode interactive, drepturile omului și să ducă la schimbarea și/sau formarea mentalităților. Trebuie recunoscută și încurajată implicarea societății civile în proiecte educaționale. În plus, este necesară alocarea de fonduri pentru cercetare în domeniu. O altă metodă prin care se poate face educație cu privire la egalitatea de gen este cea media, campaniile de sensibilizare și informare cu privire la această temă nu ar trebui să lipsească din mediul online. Nu în ultimul rând, pentru a încuraja respectarea legilor, punerea în aplicare a strategiilor naționale și implementarea politicilor publice propuse, trebuie să fie aplicate sancțiuni cu privire la constatarea inegalităților de gen și lipsei educației în acest sens oricărei instituții care nu le respectă. Numai prin voință politică poate fi pusă în aplicare legea.

Criteriul gen a constituit un aspect important în domeniul educației, de la primele forme de instrucție în familie și în comunitate, până la sistemele de învățământ din societatea contemporană. În perioade istorice și în contexte social-economice și culturale diferite, în planul educației s-au înregistrat modalități diferite de raportare la problematica de gen. Aceste modalități

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

Universitatea de Vest
Timișoara

Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa prioritară 6: "Educație și competențe"

Cod apel: POCU/320/6/21/ - „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității”

Titlul proiectului: „Insertia pe piața muncii - vectorul învățământului terțiar”

Cod SMIS 2014+: 121221

Beneficiar: Universitatea “Ștefan cel Mare” din Suceava – lider de parteneriat

Parteneri: Universitatea din Pitești -P1, Universitatea de Vest din Timișoara -P2, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău -P3

au oscilat între principiul separării pe sexe (educația fetelor/educația băieților) și cel al integrării (co-educație – educație comună pentru ambele sexe). Principalele elemente de diferențiere în educație, în raport cu genul, au făcut referire la aspecte precum: accesul la educație (în funcție de apartenența la un sex sau altul), conținutul învățării (diferențiere pe sexe, promovare de modele de gen, stereotipii de gen etc.), forme de organizare și parcursuri școlare de formare (cu elemente specifice pe sexe), caracteristici ale corpului profesoral destinat educării fetelor sau educării băieților.

Sistemul actual de învățământ românesc își propune ca principiu de organizare echitatea și egalitatea de șanse. La nivelul măsurilor de politică educațională, Legea învățământului și alte reglementări legislative nu se fac referiri explicite la egalitatea de gen, singura prevedere referindu-se la accesul egal la educație. Cu alte cuvinte, se continuă neutralitatea de gen, în ciuda adoptării Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați; această situație este determinată și de timpul scurt de la promulgarea acestei legi, care cuprinde referiri explicite la accesul la educația continuă, includerea aspectelor de gen în curriculum, respectarea egalității de șanse în educație. Accentul pus pe formarea personalității, pe respectarea particularităților individuale și pe tratarea diferențiată constituie însă o prioritate a sistemului actual de învățământ, care promovează implicit respectarea particularităților de gen.

Feminismul academic a avut un rol deosebit de important în promovarea chestiunii de gen în România. Acest proces a început după 1992-1993, extinzându-se treptat în diferite centre universitare: Școala Națională de Studii Politice și Administrative București, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj, Universitatea București, Universitatea de Vest Timișoara, Universitatea „Al.I. Cuza” Iași. Extinderea vizibilității publice a tematicii de gen a înregistrat un pas important prin apariția publicației AnaLize. Revista de studii feministe (1997) editată de Societatea de Analize Feministe AnA.

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

Universitatea de Vest
Timișoara

Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa prioritară 6: "Educație și competențe"

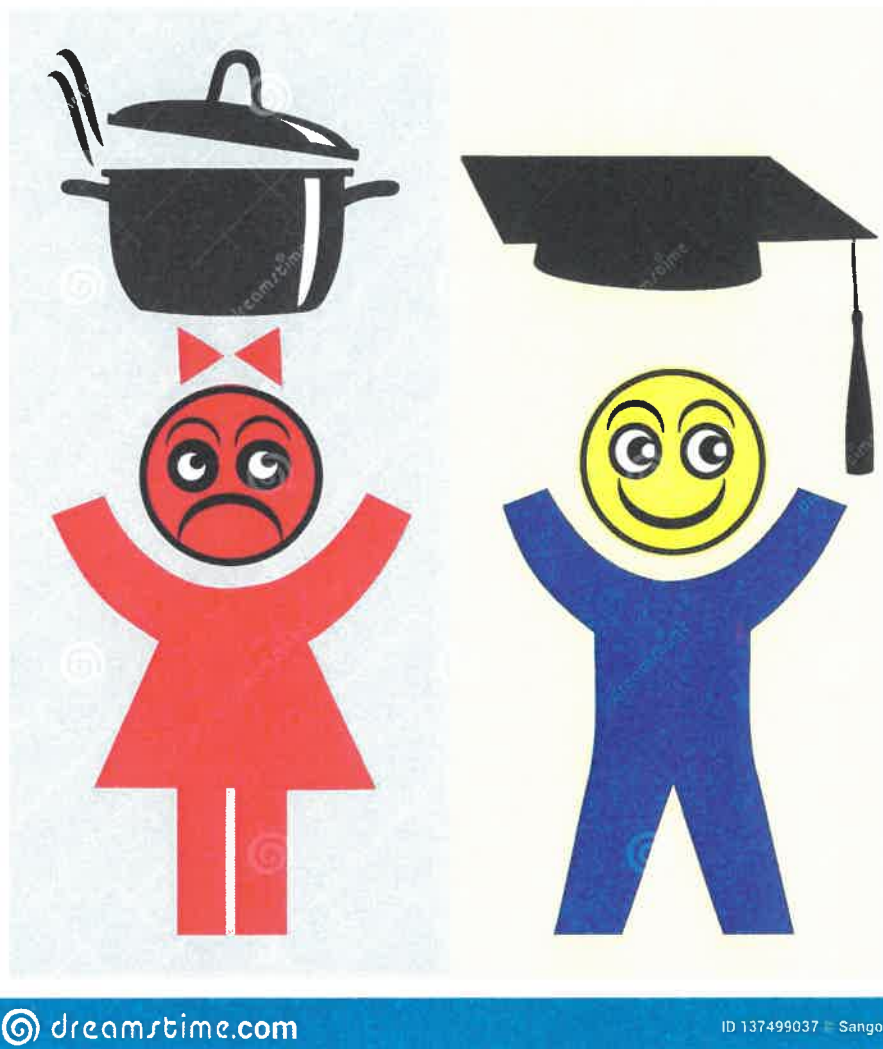
Cod apel: POCU/320/6/21/ - „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității”

Titlul proiectului: „Inserția pe piața muncii - vectorul învățământului terțiar”

Cod SMIS 2014+: 121221

Beneficiar: Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava – lider de parteneriat

Parteneri: Universitatea din Pitești -P1, Universitatea de Vest din Timișoara -P2, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău -P3

Sursa: <https://www.dreamstime.com/gender-inequality-keeps-girls-out-school-no-educational-equality-image137499037>

Un alt moment important în această direcție s-a produs o dată cu apariția colecției Editurii Polirom, intitulată Studii de Gen, coordonată de Mihaela Miroiu. Un alt moment

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa prioritară 6: "Educație și competențe"

Cod apel: POCU/320/6/21/ - „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității”

Titlul proiectului: „Inserția pe piața muncii - vectorul învățământului terțiar”

Cod SMIS 2014+: 121221

Beneficiar: Universitatea “Ștefan cel Mare” din Suceava – lider de parteneriat

Parteneri: Universitatea din Pitești -P1, Universitatea de Vest din Timișoara -P2, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău -P3

important în construirea direcției investigative asupra componentei de gen l-a reprezentat studiul statistic al indicatorilor de gen, întreprins în 2000 de către Comisia Națională de Statistică și PNUD, care a oferit o imagine de ansamblu asupra diferențelor de gen din perspectivă educațională, socio-economică etc. Interesul factorilor guvernamentali față de problematica de gen, manifestat mai ales în ultimii ani, poate fi ilustrat prin dezvoltarea unor instituții cu responsabilități în domeniu:

- Direcția pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (în cadrul Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei), fondată în anul 1995, asigură accesul nediscriminatoriu al femeii pe piața muncii; efectuează analize și studii de gen; promovează informațiile din domeniu în toate mediile sociale.
- Subcomisia pentru Oportunități Egale (în cadrul Comisiei pentru Integrare Europeană a Parlamentului României), creată în 1997, inițiază propuneri de legi în domeniu și întreține legături active cu organizații naționale și internaționale în domeniu.
- Comisia Interministerială în Domeniul Egalității de Șanse între Femei și Bărbați, înființată în 1999, supraveghează aplicarea și respectarea legislației în domeniu. Elaborează recomandări privind implementarea de politici sectoriale pentru promovarea egalității de șanse și de tratament.
- Comisia pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (în cadrul Consiliului Economic și Social), creată în 2000, supune dezbaterii reprezentanților organizațiilor sindicale, asociațiilor patronale și guvernului proiecte de legi cu relevanță pentru acest domeniu.
- Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, înființat în 2001, are rolul de a implementa principiul egalității între cetățeni, așa cum este prevăzut în Constituția României, în legislația internă și în documentele la care România este parte semnatară.
- Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între femei și bărbați, a cărei bază pentru înființare a fost pusă la sfârșitul anului 2003, prin proiectul de înfrățire instituțională (finanțat de Uniunea Europeană) încheiat între Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei din România și

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

Universitatea de Vest
Timișoara

Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa prioritară 6: "Educație și competențe"

Cod apel: POCU/320/6/21/ - „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității”

Titlul proiectului: „Insertia pe piața muncii - vectorul învățământului terțiar”

Cod SMIS 2014+: 121221

Beneficiar: Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava – lider de parteneriat

Parteneri: Universitatea din Pitești -P1, Universitatea de Vest din Timișoara -P2, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău -P3

Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale din Spania. Proiectul are ca obiectiv dezvoltarea capacității instituționale naționale pentru respectarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați.

Sursa: <https://agora.md/stiri/14368/raport-republica-moldova-pe-locul-26-la-capitolul-egalitate-de-gen>

Activitatea instituțiilor guvernamentale menționate anterior a avut deseori un caracter nesistematic. Demersurile privind problematica de gen au căpătat coerență o dată cu conturarea unui context legislativ specific. Astfel, Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse între bărbați și femei funcționează în vederea eliminării discriminării directe și indirecte după criteriul sex, în toate sferile vieții publice. Reglementările legislative definesc egalitatea de șanse între femei și bărbați, ca luarea în considerare a capacităților, a nevoilor și a aspirațiilor diferite ale persoanelor

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa prioritară 6: "Educație și competențe"

Cod apel: POCU/320/6/21/ - „Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în sprijinul angajabilității”

Titlul proiectului: „Inserția pe piața muncii - vectorul învățământului terțiar”

Cod SMIS 2014+: 121221

Beneficiar: Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava – lider de parteneriat

Parteneri: Universitatea din Pitești -P1, Universitatea de Vest din Timișoara -P2, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău -P3

de sex feminin și, respectiv, masculin, și tratamentul egal al acestora. Pe lângă instituțiile guvernamentale menționate anterior, s-au dezvoltat o multitudine de organizații nonguvernamentale, care promovează și susțin egalitatea de șanse între femei și bărbați la nivelul societății civile. Între acestea, un rol mai pregnant au: Societatea de Analize Feministe AnA, Șanse Egale Pentru Femei (SEF), Centrul de Dezvoltare Curriculară și Studii de Gen FILIA, Civic Education Project (CEP), Fundația pentru o Societate Deschisă, Centrul Parteneriat pentru Egalitate, Societatea pentru Educație Contraceptivă (SECS).

Bibliografie

1. Institutul de Științe ale Educației, UNICEF, *Perspective asupra dimensiunii de gen în educație*.
2. Consiliul Europei, *Glosar privind Egalitatea între femei și bărbați*, 2016.
3. Șandru Valeria, *Educația pentru egalitatea de șanse în educație*.

